

***Blacksad: Kdesi uprostřed stínů* – rozbor komiksu**

Ondřej Bláha

Již delší dobu u nás můžeme sledovat rozmach komiksu, který se nastalo usadil nejen v novinách a jiných periodických, ale také v knihkupectvích a antikvariátech. Záplava děl tohoto typu navíc s sebou nese i zájem teoretický a teoretizující, postupně začínají vycházet publikace odborného rázu, nemluvě o zvyšujícím se množství recenzí konkrétních komiksů v internetové i tištěné podobě. Přesto zůstává určitým dluhem a opomíjenou oblastí podrobnější rozbor děl samotných, zaměřený na strukturu a fungování daného komiksu, rozbor, který se může stát argumentačním východiskem pro posouzení kvality či autorského stylu v jednotlivých případech. Zajisté není snadné vyrovnat se se spojením textu a obrazu a vůbec interdisciplinarity tohoto specifického druhu narace, avšak je třeba se o to pokoušet. Následující text je právě jedním z takových pokusů, jež si v žádném případě nečiní nárok na univerzálnost a jedinečnou správnost rozboru komiksu, ale který chce přispět do debaty o možných přístupech. Demonstrovat svůj postup bude na díle Juana Díaze Canalese a Juanja Guarnida *Blacksad: Kdesi uprostřed stínů*,¹ jež bylo vybráno pro rozsah, který umožňuje jak podrobný pohled na každou stránku či v případě potřeby detail jednotlivých zobrazení, tak vynášení argumentačně podložitelných obecnějších nebo zobecňujících tvrzení.

Než přikročíme k samotnému rozboru, je třeba velice stručně vymezit několik termínů, s nimiž budeme pracovat, také z důvodů nejednotnosti a nejednoznačnosti české komiksové terminologie. Definici základních pojmů s určitými specifiky v našem prostředí podává jako jeden z mála český překlad Groensteenovy *Stavby komiksu*,² k němuž se vztahujeme především.

„Panelem“ rozumíme prostor vymezený pro komiksový obraz, zpravidla orámováním. Panely oddělují jednotlivé obrazy od sebe a zdůrazňují tím jejich rozfázování v rámci narace, rytimizují vyprávění. Jde o základní výpovědní jednotku komiksu.³ Sdružují se do větších významotvorných celků – „horizontálních pásů“, které chápeme jako nepřerušovaný sled panelů těsně vedle sebe v jedné řadě (jeho délku obvykle omezují rozměry média, na kterém se nachází, tzn. v případě komiksu publikovaném v knize nebo sešitu míníme sled panelů v jedné řadě od levého okraje k pravému).⁴ Jednotlivé horizontální pásy pak společně vytváří „stránku“, jež představuje další vyšší možnost sdružování panelů. Dvě stránky v juxtapozici vedle sebe vytváří dvoustranu – „největší souvislý segment komiksu, který může čtenář obsáhnout pohledem“.⁵ „Bublinou“ rozumíme ohraničený prostor obvykle oválného tvaru vymezený pro texty promluv nebo také vizualizace metafor a přirovnání. Vždy musí odkazovat k mluvčímu, většinou zúžením (jakýmsi zobáčkem) směrem k němu.⁶ „Recitativ“ je pak ohraničený prostor (většinou obdélníkového či čtvercového tvaru) pro text doplňující nebo popisující děj, zachycující vnitřní myšlenky apod., nikdy ne odkazuje k případnému mluvčímu.⁷ Ve většině případů jsme volili takové termíny, jež považujeme v našem prostředí za uživanější; pojem „strip“ bývá často chápán jako konkrétní druh komiksu, a proto jej nahradil obecnější „horizontální pás“.

Úvodní stránka díla *Blacksad: Kdesi uprostřed stínů* nás již na první pohled upoutá a „naladí“ svým zabarvením. Komiks v originále zásadně využívá tlumených barev s výrazným akcentem žluté, hnědé a šedé. Jejich kombinace dohromady vytváří dojem filtru, jenž překrývá a pozměňuje všechny ostatní. Tím je dosaženo několika účinků. Především obrazy v žádném případě nepůsobí současně, ale naopak staře; jako kdysi zářivé fotky, na nichž se podepsalo působení času, světla a nekvalitní materiál fotografického papíru zažloutl. Barva je přímým ekvivalentem dobového pozadí příběhu, naznačuje a podporuje představu, že se rozhodně neodehrává dnes. Žlutohnědý filtr je na první stránce dominantní, díky němu (v souvislosti s dalšími prvky, o nichž si řekneme za chvíli) celek stránky i díla vyznívá nostalgicky. Příměs šedé barvy do zmiňované kombinace potlačuje její případnou jásavost a vytváří pocit chladu, prázdnoty (neexistence barevnosti) a tesknoty. Překrývající filtr nám znemožňuje zahlédnout jakoukoliv barvu v její původní podobě, a hlavně díky šedé složce proto všechny vyznívají neurčitěji a temněji. Modrá, zelená a šedá splývají téměř úplně, bílá není bílá, snad jen černá se nemění. I tento efekt se plnou měrou podílí na podpoře narace.⁸ Práci s barvami v závislosti na vyznění příběhu si budeme průběžně ukazovat a zdůrazňovat u konkrétních případů.

Stránka je rozdělena na čtyři obdélníkové panely, z nichž každý vždy pro sebe zabírá celý horizontální pás. Vzniká pozvolný rytmus narace s důrazem na každý panel – každou novou informaci předávanou čtenáři především obrazovou formou: policejní auta před přepychovou vilou coby zobrazení místa činu, detail zamračeného obličeje hlavního hrdiny (jeho identita je však čtenáři prozrazena až na následující stránce) prozrazující emocionální pohnutí postavy, mrtvola v posteli jakožto objasnění podstaty spáchaného zločinu a nakonec bezradnost policie, jež je jako jediná vyjádřena textem („Máte už nějaké stopy?“ „Naprosto nic. Žádná zbraň, žádný motiv, žádní podezřelí.“),⁹ který koresponduje se zkušeností a prožitkem čtenáře, jenž také tápe v temnotách nevědomosti – celá úvodní stránka mu nesdělí žádná jména a vztahy mezi postavami (až na jednu výjimku). Policie ani příjemce nemají téměř nic, čeho by se mohli chytit. Mimoto však detaily na jednotlivých panelech podporují naši původní domněnku ohledně doby příběhu, všimneme si staršího typu fotoaparátu či retro designu policejních aut, také baloňáky důstojníků stojících opodál působí spíše starosvětsky. Současně však také typicky; právě díky nim, kravatám, kalhotám s pukem můžeme identifikovat postavy jako detektivy, pravděpodobně americké, neboť jsme na podobné typy zvyklí z filmů americké produkce.

Všudypřítomný žlutohnědý filtr dává barvu i titulu BLACKSAD (název celé série) a KDESI UPROSTŘED STÍNŮ (název epizody). Do nálady obrazu se vkrádá temný podtón – zneklidnění může vyvolat už přítomnost policie, hlavní roli zde však hraje text. Ten budeme nejspíše číst v pořadí určeném jeho umístěním na ploše. Nejdříve tak narazíme na slovo BLACKSAD. Velikost, výška a barva písma prozrazuje, že se jedná o název celého komiksu. Složenina z anglického „black“ (černý, tmavý) a „sad“ (smutek, smutný, skličující, truchlivý) navozuje pocit tragičnosti. Nevíme však, k čemu se vztahuje, snad by mohlo jít o vlastní jméno, protože složenina není přeložena do češtiny. Dále ve čtení následuje čtvercový rámeček (recitativ) vpravo dole s vnitřním monologem hlavního hrdiny.¹⁰ Text uvnitř se směsící ironie a jisté morbidity („Jsou rána, kdy je člověk rád, že do sebe nasouká snídani...Obzvlášť, když ho zavolají k mrtvole někdejší milenky...“)¹¹ odkazuje stylem k noirovým detektivkám autorů, jako byl Raymond Chandler či Dashiell Hammett, a opět předznamenává beznadějnost příběhu. Ne náhodou má recitativ šedý podklad. Možná až v tomto okamžiku se zrak čtenáře při pohybu zleva doprava přesune na obrazové znázornění na panelu a teprve potom, kdy zaznamená přítomnost policistů a aut výše uvedeným způsobem, narazí na neradostný podtitul KDESI UPROSTŘED STÍNŮ¹² (že jde o podtitul, pozná podle barevného písma menšího než v případě slova BLACKSAD a většího než u recitativu).

Posledním podstatným faktem, na něž nás úvodní stránka upozorňuje, je skutečnost, že postavy mají zčásti podobu lidí a zčásti zvířat, jež svým původním zoologickým druhem vizuálně zesilují nebo demonstrují nějakou vnitřní charakteristiku. Proto jsou muži zákona v prvním panelu psi a vyšetřující policejní důstojník v posledním navíc německý ovčák. Kromě opětovného odkazu na pojítko „pes = policie“¹³ vzbuzuje tato konkrétní rasa představu spravedlivého ochránce stáda (v tomto případě tedy společnosti). Z podoby hlavního hrdiny – černé kočky (či dokonce pantera?) můžeme usuzovat, že půjde o mrštného, tichého a skvělého lovce, před nímž nemá kořist naději uprchnout. Kromě hlavy však zvířecí hrdinové stavbou těla věrně imitují lidskou anatomii, což dokládá nahá mrtvola mladé ženy

s lidskýma rukama, prsty, břichem, ňadry, vlasy na třetím panelu. Všechny postavy také používají šaty a předměty jako lidé, mají jejich návyky (např. bydlí v bytech, zamykají je) a zlovyky (píjí alkohol, kouří cigarety), jak si ukážeme později. Příjemce však v takové ne-logické bizarnosti nevidí rozpor, na obdobnou situaci je zvyklý z jiných děl (*Mickey Mouse*, *Čtyřlístek*) a vnímá ji spíše jako údernou a přesnou metaforu charakterizující postavu. Zrazit jej může toliko nezvyklá míra násilí a erotiky, ačkoli *Blacksad* není v této oblasti žádným průkopníkem.¹⁴ Zajímavé je, že postavy si uvědomují svůj zvířecí druh, v komiksu se na dané téma objeví několik narážek (viz dále), jež v konečném důsledku podporují symbiózu a prolínání světa lidí se světem zvířat a činí universum *Blacksada* přirozenějším, uvěřitelnějším.

Stránky dvě a tři především představují čtenáři dříve se objevivší postavy, charakterizují je a objasňují vzájemné vztahy. Z komisařova oslovení zjišťujeme, že záhadné slovo BLACKSAD je v souladu s naším předpokladem jménem černého pantera a bezpečně tak určuje roli ústředního hrdiny (je po něm pojmenován celý komiks). Současně si o něm budujeme další představy. Je možné, že jde o soukromého detektiva – nosí baloňák stejně jako policisté venku před domem, má všetečné otázky a poznámky („Máte už nějaké stopy?“, „Vidím, že o loupež jít nemohlo...“),¹⁵ odhalujeme jeho odvahu stát si za svým názorem a důvěru ve vlastní schopnosti, okolnostem i autoritám navzdory. Můžeme tak usoudit z komisařovy repliky („Poslechněte, Blacksade, řeknu vám to jenom jednou a víckrát ne. V zájmu všech do tohoto případu nestrkejte čumák.“), Blacksadovy závěrečné odpovědi na konci stránky dvě („Jděte se bodnout, Smirnov.“)¹⁶ a pozdějšího rozhodnutí najít vraha za každou cenu (vyjádřeného opět slovně přímo) na sedmé stránce. Sám hrdina se negativně a zkrachovale hodnotí na stránce tři v panelech zachycujících ho ve vlastní kanceláři („[...] připomíná [mi] pozůstatky civilizovaného tvora, kterým jsem bývával“).¹⁷ Takto vykreslený detektiv je až archetypální Ecovou ikonou, postavou vytvořenou na základě zkušeností příjemců s obdobnými hrdiny v jiných dílech, figurou bez větší hloubky a plasticity.¹⁸ Totéž platí i pro ostatní aktéry komiksu. Autoři díla navíc zesilují zjednodušené vnímání postav vhodným výběrem zvířecího zástupce.¹⁹ Celé dílo pak funguje podobně jako hudební variace na předem dané téma. První variací je využití komiksového způsobu narace, další je obsazení zvířecích hrdinů namísto lidí a poslední pak celkové zpracování příběhu (jeho dynamika, atmosféra, zábavnost atp.).

Titulek a fotka v novinách na stole v Blacksadově kanceláři identifikují a charakterizují zavražděnou („Famous Actress Natalia Wilford Murdered at Home.“).²⁰ V souvislosti s novým zjištěním se můžeme podívat na fotoaparát z první stránky pod novým úhlem. Zdá se, že neplní pouze funkci historické rekvizity, ale také může odkazovat k povolání vedle ležící mrtvoly, zvláště když vidíme v detailu obličej zastřelené Natálie v ložnici²¹ (první panel druhé stránky) a její fotku v novinách (třetí panel třetí stránky). Fotoaparát v ruce policisty ji bude brzy fotit mrtvou tak, jak to činil v ruce novinářů zaživa. Přístroj na první stránce je stopou na místě zločinu, ovšem stopou pro čtenáře při identifikaci zatím neznámých postav. K hledání spojitosti mezi dvěma panely s Natálií nás vybízí jejich umístění. Druhá stránka začíná horizontálním pásem s detaily postav ve třech panelech (zavražděná Natálie, vyšetřující Smirnov, zamračený Blacksad), třetí stránka končí horizontálním pásem s detaily postav ve třech panelech (fotografie Natálie v novinách, kouřící Blacksad v kanceláři, vyděšená Natálie v Blacksadových vzpomínkách). Prvním z nich je vždy detail Natálie. V obou případech je „nepřítomná“ v realitě; buď je mrtvá, nebo existuje pouze její obraz (fotka). V případě posledního panelu třetí stránky je pak přítomná pouze v Blacksadových vzpomínkách, nikoli skutečně. První a poslední panel závěrečného horizontálního pásu stránky tři naznačují přechodem od naprosté šedi k téměř jásavé barevnosti (dokonce i žlutohnědý filtr je výrazně potlačen) přechod od beznaděje k naději, ovšem jen do té doby, než si uvědomíme, že se jedná i o přechod od úsměvu („šedá“ Natálie na fotce) ke strachu („barevná“ Natálie v hrdinových vzpomínkách), od reality ke vzpomínkám (pouze minulost je zářivá, současnost bezútěšná). Celý horizontální pás plně podporuje představu ztroskotání a smutku. Ne náhodou je zde pak „pojítkem“ mezi oběma Natáliemi panel s kouřícím Blacksadem (prostřední panel pásu). Pouze on doopravdy znal rozdíl mezi hvězdou (první panel) a skutečnou žijící osobou (třetí panel), jak se dozvíme na stránkách čtyři až šest. Proto pouze on je „nejbližším příbuzným“, který přijde identifikovat mrtvolu na stránce jedna, pouze on používá v celém komiksu Natáliino jméno (ostatní mluví o herečce, kočce, děvce atd.). Na něj proto dopadá tíha zoufalství vyjádřená v panelech a šedi stránky. Výrazně barevný závěrečný panel stránky také předjímá situaci na následujících

stranách. Takový až filmový stříh spojený s koncem stránky a nutností stranu otočit (čtenář neví, co přesně bude následovat, ale něco tuší, jeho očekávání a představivost se stupňuje) je ukázkou skvělé práce s dynamikou příběhu. Autoři tohoto efektu využívají v díle několikrát.

Významový vztah nalezneme také mezi největšími panely stránky dvě (pátý panel) a tři (druhý panel). Pohled odněkud ze stropu do interiérů domů postav se v komiksu opakuje a vždy koresponduje s pohledem do postav samotných. Jako by intimní prostor nějaké místnosti odpovídal jisté „intimní“ charakteristice hrdinů. Blacksad dokonce přiznává, že mu vlastní kancelář připomíná tvora, kterým bývával (viz výše). Srovnáme elegantní, prostorný, prosluněný, ale především bohatý a uspořádaný (barevný) byt Natálie na stránce dvě s nepořádkem v malé, tmavé a šedivé Blacksadově kanceláři na stránce tři, včetně dichotomie byt – kancelář. Dostáváme základní rozdíl mezi životem a postavami herečky a soukromého detektiva. Jednotlivé předměty v místnosti pak mohou hrát roli významotvorných detailů. Nezastupuje soška černé kočky vpravo na prvním panelu třetí stránky právě onoho „civilizovaného tvora“, o němž se zmiňuje recitativ? Není soška hráče baseballu (pravděpodobně cena) tamtéž výrazem Blacksadovy tělesné obratnosti a připomínkou jeho minulosti?

Stránky čtyři a pět bychom mohli považovat za dvoustránku, jejímž jednotícím motivem je barevnost a záplava květin. Spojovatelem je též jejich obsah zachycující pouze vzpomínky, šťastnou minulost, vyšetřování případu výhrůžek, zkrátka příběh seznámení Blacksada a Natálie. Podíváme-li se na komiks jako celek a poněkud předběhneme v našem rozboru, zjistíme, že jednotlivé scény s jednotou děje, místa, času a postav se odehrávají často v rámci stránek dvou (v juxtapozici), maximálně tří: scéna u Natálie doma (s. 1 a 2), Blacksad u sebe v kanceláři (s. 3 a 7), vzpomínání na Natálii (s. 4 a 5, s. 6 sice také patří vzpomínkám, není zde vzhledem ke dvěma předchozím dodržena jednotota času, místa a postav), rozhovor s Jakem Ostiombem (s. 8 a 9), pátrání v cizím bytě (s. 10 a 11), pátrání v kanceláři studia (s. 12 a 13), střet v kulisách (s. 14 a 15), scéna v boháčově domě (s. 16 a 17), pronásledování a „plazí“ hospoda (s. 18, 19 a 20), Blacksad v baru (s. 21 a 22), na hřbitově (s. 23, 24 a 25). Dále již jednotlivé scény zabírají spíše různý počet stránek a pravidelnost je porušena, možná proto, že v této chvíli končí pátrání a vyšetřování, případ se začíná rozplétat.

Vraťme se však zpět ke čtvrté a páté stránce. Již jsme zmínili, že jasnost zde užitých barev je v ostrém kontrastu se zbytkem díla, stejně jako je v kontrastu děj odehrávající se v minulosti a pocit štěstí a radosti záměrně vystupňovaný až k sentimentální romantice posledního panelu páté stránky, který zobrazuje nahé mladé milence na loži obsypaném květy. Květiny spojené původně se symbolem strachu (někdo Natálii posílal kytice s připojenými výhružnými vzkazy) jsou vytrhány z květináčů, zbavují se tak vizuálně své dřívější konotace a stávají se symbolem šťastné lásky. V komiksu se také poprvé objevuje humor, povšimněme si třetího panelu čtvrté stránky a Blacksadova stínu, jenž silně připomíná a odkazuje na jiného komiksového nekompromisního ochránce zákona – temného rytíře Batmana v typické masce s ušima. Vtipně působí i „hříčka s ústy“ umístěná do prostředních horizontálních pásů obou stran. Zatímco na stránce čtyři vidíme v posledním panelu tohoto pásu zuřícího Blacksada, jak vyhrožuje zahradníkovi (odesilateli výhrůžek) pomocí pistole vsunuté do jeho úst, na stránce pět Blacksad vášnivě líbá vlastní klientku. V obou případech nedokáže druhá postava hrdinovi odolat, je konfrontována s jeho emocemi díky vlastním ústům a padá po zádech dolů.

Specifikem stylu autorů díla je využívání panelů s detailem na jednající ruce postav, kdy jsou postavy nahrazovány vlastníma rukama, jež charakterizují jejich vnitřní rozpoložení. Panely jedna (Blacksadova ruka zvoní na zvonek) a dva (Natáliiny ruce otvírají dveře) stránky pět proto nevnímejme pouze jako oddálení překvapení, než na následujícím panelu uvidíme Blacksada s růží v ústech (čímž se zpětně vysvětlí zvláštní výraz hrdinova obličeje při pohledu na květinu na posledním panelu předchozí stránky). První panel symbolizuje detektiva domáhajícího se vstupu k herečce (stejně jako přinesená růže), Natáliiny ruce na panelu dva jej pak vpouští nejen do domu, ale i lože a srdce, což demonstrují výjevy na zbytku stránky – již zmiňovaný polibek a sdílení lože.

Symbol růže přechází až na stranu šest. Ta popisuje postupnou ztrátu lásky páru a končí hrdinovým odchodem pryč od „nejšťastnější doby života“ (viz s. 5, třetí panel). V souladu s obsahem tmavnou i dříve jasné barvy a růže, která vzájemnou lásku před-

stavovala, uvadá a opadáva. Příčinou rozchodu se zdá třetí panel šesté stránky zobrazující Natáliinu „slabost“ – touhu po mužích.

Jako šok, doslova rána pěstí, nás zasáhne bezbarvá temná šedivost při přechodu ze vzpomínek zpět do reality v Blacksadově kanceláři na sedmé stránce. Vracíme se zpět k fotografii Natálie v novinách. Z hrdinova monologu v myšlenkách („Hvězda pohasla. A moji minulost zanechala ve tmě, ztracenou kdesi uprostřed stínů. A nikdo nemůže žít bez vlastní minulosti.“)²² na třetím panelu zjišťujeme, že jako on byl Natáliiným pojítkem mezi hvězdou a skutečným člověkem, ona byla jeho pojítkem mezi chmurnou přítomností a nadějí skrytou v minulosti. Smrt herečky vnímá jako zničení pojítka a ztrátu minulosti i naděje. Jediné východisko ze situace spatřuje v pomstě („Ten hajzl mi za to zaplatí.“)²³ Že půjde o nebezpečný podnik, naznačuje gorila v boxerském postoji na posledním panelu stránky. Svou polohou se dostává do kontrastu k panelu prvnímu (mračící se bijec versus usmívající se kráska) a oba společně lemují hrdinovo rozhodnutí, určují hranice, v nichž uzrála touha po pomstě – blednoucí vzpomínka a předzvěst násilí.

Panel s boxerem Jakem Ostiombem je však také dalším předjímajícím stříhem, začátek scény, která se naplno odehrává na stránkách osm a devět. Od této chvíle se Blacksadovo vyšetřování rozjíždí naplno, svižnější tempo narace vyjadřuje mimojiné i zápas v ringu v panelech jedna až pět na osmé stránce. Podporou narůstající akcelerace je také větší množství a zmenšení panelů, až na jeden mizí ty, jež pro sebe zabíraly celý horizontální pás, rozvláčný úvod předchozích stránek sázející na postupné budování atmosféry zrychluje směrem k akčnějšímu ději, a tak počet panelů z dřívějších 4 až 5 na stránku roste na 6, 7 i více. Panely už nechtějí zachytit situaci v její celistvosti, zaměřují se zvýraznění detailů (pohyb těla, výraz obličeje).

Na obou stránkách můžeme opět narazit na „jednající ruce.“ Čtvrtý panel stránky osm vyjadřuje tvrdost Jakovy pravačky i jeho samého. Panel je vysoký právě tak, aby se na něj vešla ruka v úderu a nic dalšího už obraz nerušilo (proto nevidíme v detailu celého Jakova protivníka). Maximální šířka přes celý horizontální pás nám zase umožňuje vidět celý úder zprava doleva od jeho počátku („vzniku“) až ke konci, kompletní trajektorii pohybu ruky. Za Blacksada také mluví paže. Při zjišťování informací od Jakea se bušením do boxovacího pytle nejprve uklidňuje po předchozích prožitcích (ne náhodou je detail na boxující ruce spojen s bublinou, která se textově vrací k vraždě a začíná slovy „Kvůli Natálii [...]“), pak na něm po boxerově poznámce o hereččině mnoha milencích dává průchod své zuřivosti a žárlivosti (na posledním panelu deváté stránky už sice vidíme jen stopy po jeho rukou – čtyři rýhy po drápech; k souvislosti s předchozím případem nás však odkazuje shodné umístění panelů). Roztržení pytle pomocí drápů znovu zdůrazňuje zvířecí původ hrdiny. Narace jej plně využívá – člověk by nehty něco podobného nedokázal, roztržení na stránce devět však lépe zvýrazňuje Blacksadovy vypjaté emoce a skvěle kontrastuje s obyčejnými údery do pytle (a podstatně klidnějším detektivem) na stránce osm.

Stránky deset a jedenáct se věnují událostem v bytě Leona Kronskeho. Na první z nich nás nejprve zaujme úvodní panel s detailem rukou vyjadřující tajné proniknutí do bytu. Tento výjev se nachází bezprostředně po panelu s roztrženým pytle. Nutné otočení listu komiksu ze stránky devět (roztržený pytel) na stránku deset (odemykající ruce) však zdůrazňuje delší časovou prodlevu mezi oběma panely a Blacksadovo uklidnění, nalezení duševní rovnováhy (nejprve je schopen pouze hrubé demonstrace síly, později i práce zaměřené na jemnou motoriku). Výrazný je též pátý panel s jednou z nejklašičtějších a nejznámějších (až nejklišovitějších) stop – krabičkou sirek z nějakého klubu – který nás upozorňuje na základ obměňovaného tématu, tedy (noirovou) detektivku. Na druhou stranu je překvapující, že na třetím panelu nevidíme Leonův byt ve známém pohledu od stropu. Lze se domnívat, že buď neodpovídá jeho charakteristice, nebo Leon není natolik důležitá postava, aby byla charakterizována skrze intimní prostor místnosti.

Na jedenácté stránce se poprvé v díle objevuje neohraničený panel (nebo přesněji panel bez pozadí). Jeho význam spočívá v nadčasovém vystihnutí základního prvku celé stránky – uklízečka ráda odpovídá na otázky sympatickému detektivovi (ostatně panely s otázkami a odpověďmi obraz obklopují). Na postavě uklízečky si všimněme, že nemá vyjadřovat atraktivitu a přitažlivost, a je proto jiné zvířecí rasy než Natálie. Přesto ji její zoologický druh přesně charakterizuje – ve všech ohledech se jedná o malou šedou myšku. Zajímavý je také její popis Leonova přítele. Zmíní nejvýraznější rys (vypoulené oči – viz šestý panel), stejně jako by to udělal lidský svědek popisující jiného člověka, ale zcela opomene identifikovat, o jaké zvíře se jedná. Příjemce je tudíž udržován v nejistotě, autoři ko-

miksu vhodně vyjádřili, jak málo (a pouze nepatrných) stop má Blacksad do začátku. Vypoulené oči budou dosud neznámou postavu symbolizovat a zastupovat ještě na následujících třech stranách. Z posledního panelu stránky však již teď můžeme předvídat, že půjde spíše o zápornou postavu, neboť utajeně ze stínů pozoruje odcházejícího detektiva, ze tmy září jen její oči.

Dominující barvou dvanácté a třinácté stránky je opět šedá, tentokrát ovšem výrazně světlejší, a navíc ani příliš nepřekrývá ostatní barvy. Nemá zde vyvolávat pocit beznaděje, pravděpodobně je jejím úkolem podtrhnout sterilitu kanceláře filmového studia. Na obou stránkách se opět objevuje humor, a nikoli ironický, což rovněž přispívá k odlišné funkci šedé barvy. Ústředním nositelem humoru je postava majitele studia, pana Zenucka (že je majitelem, poznáme díky třetímu panelu stránky dvanáct s nápisem ZENUCK STUDIOS a druhému panelu třinácté stránky, kde jej Blacksad osloví jako pana Zenucka). Jestliže jsme o figurách řekli, že jsou silně typizované, nepřekvapí nás, že producent je vypasený cholerik (snad mrož?) a symbolizuje tak současně bohatství (tloušťkou) a stresující postavení šéfa (zuřivostí, výbušností a rozkazy). Do role komického hrdiny jej pasuje především výrazná obličejová mimika se směšnými grimasami (zejména na čtvrtém panelu stránky dvanáct a druhém a čtvrtém panelu stránky třináct), někdy až za hranicemi anatomických možností hlavy. Zuřivost i komičnost je zdůrazňována rozmáchlými gesty a výraznými pohyby jednajících rukou. Na pátém panelu dvanácté stránky tak vidíme, jak pan Zenuck prudce položil telefon, až jej rozbil, na pátém panelu třinácté stránky láme tužku a přeneseně i Leonovy kosti (panel podkresluje bublina: „A kdybyste zakládali klub těch, kdo mu chtějí zpřelámat hnáty, hlásím se první“).²⁴ Na panelu následujícím pak svírá pěsti v bezmocném hněvu. Povšimněme si, že detail rukou tu pro sebe znovu zabírá celý horizontální pás, což jen potvrzuje důležitost, jaký jejich zobrazování přikládají tvůrci. V závěrečném horizontálním pásu stránky třináct znovu vystupuje „chlápek s vypoulenými očima“, byť jen slovně. Celá scéna v kanceláři je variací scény z Leonova bytu. Také u pana Zenucka narážíme na otázky a nepřilíživé odpovědi (ač atmosféra rozhovoru zde není zdaleka tak přátelská) a závěr vyšetřování (koncový pás druhé stránky daných scén) opět odkazuje k záhadnému okatému cizinci.

Toho konečně potkáváme na stránkách čtrnáct a patnáct. Hned si uvědomíme, že se scéna radikálně změnila. Pryč je veselost předchozího děje, nepřátelská šedá likviduje dřívější barevnost a získává své původní postavení a význam, vždyť sledujeme souboj na život a na smrt. Šedivá mlha skrývá nebezpečí. Efekt je dobře patrný díky kontrastnímu žlutohnědému poslednímu panelu patnácté stránky. Se změnou funkce šedé barvy souvisí také změna komiky – prosazuje se strohá ironičnost Blacksadových komentářů („Zatímco jsem přemítal, on se už snažil probodnout moje záda tím svým výrazným pohledem... [...] ... a rovnou i moje ledviny nožem.“).²⁵ Aby byl zvýšen dojem nebezpečnosti a zákeřnosti vypoulených očí a záhadnosti útočníka, nejsou v jejich bělmu nakresleny panenky, dokud útočník není poražen. Poté už není nebezpečný ani tolik tajemný. Přestože o něm stále nic podstatnějšího nevíme, ztrácí auru neznámého a nepoznaného. Ze zoologického hlediska zjišťujeme, že jde o nějaký druh plaza, a konečně díky tomu chápeme, proč všichni vyslychaní zmiňovali při popisu především „vypoulené oči“. Podoba hada navíc nahrává naší představě o záporném a smrtelně nebezpečném typu postavy.

Samotnému souboji dominují panely přes celý horizontální pás. Pouze v nich probíhají jednotlivé útoky – dvě hadova bodnutí a Blacksadův úder hlavou. Nutno podotknout, že vždy, když je to možné (bodání nožem), dostávají celý prostor panelu jednající ruce. Především ony se pak stávají nositelkami veškeré dynamiky střetu a zcela zastupují bojující postavy. Zejména čtvrtý panel stránky patnáct připomene zápas Jaka Ostiomba a jeho vítězný úder na stránce osm (částečně zvítězit se podaří i plazovi – rozřízne detektivovi baloňák). Horizontální vyznění panelů nám umožní vychutnat si a současně zdůraznit každý útok. Chvilky mezi nimi jsou vyplněny rychlými (a ne tak důležitými) menšími panely znázorňujícími pohyby bojovníků a jejich přípravu na následující výpad. Poslední horizontální pás patnácté stránky přináší zklidnění zběsilé akce. Začíná sice hadovým finálním úderem a následným útekem (první dva panely pásu), ovšem třetí panel s Blacksadem zpomaluje rytmus narace (je v podstatě zopakováním předcházejícího, celá scéna – klečící hrdina, utíkající padouch a ironický detektivův monolog – by beze změny smyslu mohla být zachycena v panelu jediném). Třetí panel nechá v příjemci doznívat pocitu z právě ukončeného souboje, ale také připravuje půdu pro ten následující. Čtvrtý panel je

totiž opět stříhem z jiného světa, nejen pro nenadálý obraz ruky držící brouka, ale hlavně díky nečekanému kontrastnímu žlutohnědému barevnému filtru.

Na stránkách šestnáct a sedmnáct se pomocí nostalgizujícího zbarvení přenášíme do uhlazeného světa elegance. Ohromná a nádherně vybavená luxusní pracovna připomene (podstatně menší) Natáliinu ložnici na stránce dvě, známý pohled od stropu upozorní na charakteristiku nějaké postavy. Není pochyb, že vše bude patřit muži sedícímu za stolem. Skutečně slova jako „přepych“ a „uhlazená elegance“ vystihují pracovnu i muže. Na sedmnácté stránce dobře vidíme nepochybně drahé prsteny, hodinky i oblečení této postavy. Uhlazenost se vyskytuje v řečových bublinách, ve skutečnosti ostrých příkazech svým podřízeným. Skrytou výhrůžku vyjadřuje přirovnáváním ke sbírání a zabíjení brouků, graficky jí odpovídá zejména druhý panel stránky sedmnáct, kde je vedle sebe postaven právě propíchnutý brouk a zjevně vyděšený Blacksadův protivník z mlhy. Stejně jako se na první a druhé stránce v příjemném a výrazném žlutohnědém zbarvení tajila vražda, tají se zde v totožném odstínu hrozba. Ostatně i muž za stolem se schovává buď ve hře světla a stínu, nebo za svoje ruce (na třetím panelu šestnácté stránky, prvních třech panelech sedmnácté stránky z něj vidíme pouze ruce, na šestém panelu stránky sedmnáct se za ně ukrývá doslova). On sám je tou utajenou hrozbou, nebezpečnější než cokoliv jiného. Dokonce i náš známý had se před ním na čtvrtém panelu sedmnácté stránky pokorně sklání (panel je opět bez pozadí, je nadčasovou esencí vztahu pán – sluha zmiňovaných postav). Veškerá nepřímá charakteristika záhadného magnáta pomocí zobrazení pracovny, řeči, rukou, podřízenosti jeho poskoků atp. je velice bohatá (dokážeme si o něm vytvořit poměrně komplexní úsudek, zvláště v díle s nepříliš složitými charaktery), avšak umožňuje také udržovat od něj odstup a nádech tajemna (neznáme jeho tvář, nevíme, jak souvisí s vraždou Natálie).

Osmnáctá stránka především potvrzuje výtvarné umění Juanja Guarnida. Dosud nikdy v celém díle nezobrazoval tolik postav a předmětů na jednom místě. Přesto vše vykresluje dosti detailně a pečlivě, např. chodci na ulici nejsou jednotná a uniformní masa, jednotliví obyvatelé města se liší oblečením i činností. Na prvním panelu vidíme čtenáře novin, obchodníka zametajícího před obchodem, muže, který se rozhlíží před tím, než přejde ulici atd. Stejně působí i scény z baru plného plazů na stránkách devatenáct a dvacet, naprostá většina jeho návštěvníků má osobitý a vlastní zjev a podobu, nebo z Cypher Clubu (stránky dvacet jedna a dvacet dva) a vůbec všechny následující davové výjevy.

Na dvacáté stránce se navíc znovu objevuje obličejová komika a narážka na zvířecí podstatu všech figur – zjišťujeme, že i v Blacksadově světě může existovat kastovní či rasové rozlišování mezi bytostmi, viz barmanova bublina na šestém, předposledním panelu („Tady nevidíme rádi chlupatý.“),²⁶ která naráží na druh tělové pokrývky hlodavčího poskoka boháče ze stránek 16–17, který na šéfovův příkaz pronásleduje kolegu hada do hospody plné plazů. Současně může fungovat i jako ironický vtip směrem k našemu lidskému světu, kde označení „chlupatý“ někdy znamená „policista“. Postava pronásledující hada však v žádném případě k mužům zákona nepatří, a tak v Blacksadově světě „chlupatý“ skutečně znamená spíše „pokrytý chlupy“. V tomto místě také končí v českém vydání první díl komiksu *Blacksad: Kdesi uprostřed stínů*. Předěl je zvolen v okamžiku, kdy se schyluje minimálně ke rvačce, čtenář je zvědavý, jak se situace vyvine. Možná o to víc zamrzí, že se s chlupatým pronásledovatelem v příběhu dále již nikdy nesetkáme a netušíme, jak dopadl (byl zabit?). Paradoxně právě zakončení prvního dílu s pohledem na jeho strachem stažený obličej vyvolává touhu dozvědět se o něm víc (pozice posledního panelu zvyšuje důležitost vlastního významu), v nepřerušném sledu stránek by se tato postava a její osud spíše ztratily.

Pro přesun v prostoru, postavách a snad i čase volili tvůrci díla na stránce dvacet jedna (neboli první stránce druhého dílu) pozvolnější třípanelovou sekvenci celého horizontálního pásu, obloukem se totiž vracíme k Blacksadovu vyšetřování. Přesto první tři panely této stránky udržují napětí a pozvolnou gradaci. První z nich zachycuje pouze krabičku sirek s názvem klubu. Připomene nám tak stopu, kterou hrdina našel v Leonově bytě. Zatím však netušíme, kde přesně se tato krabička nachází a komu patří. Druhý panel tyto otázky zodpoví, v odrazu skla zahlédneme Blacksadův obličej a nejspíše neonový poutač jmenovaného podniku (a rázem jsme pryč z plazí hospody). Z podniku samotného ale nevidíme nic dalšího, nevíme (detektiv už ano), jak vypadá nebo čím je zvláštní, a proto nemůžeme ani říct, jak a jestli vůbec je tato stopa pro pátrání po vrahovi přínosná. Vše se vyjasňuje až na posledním panelu horizontálního pásu, především díky Blacksadovu ko-

mentáři („Tenhle Bar Cypher, to nebyl zrovna chrám vytříbenosti a elegance...“).²⁷ Ne náhodou si ovšem můžeme potvrdit jeho slova až na následujících dvou panelech nového pásu, nového významového celku – příjemcovy konkrétní zkušenosti. Proto až zde vidí špinavou podlahu a polité stoly, spícího opilce, ženu pravděpodobně volnějším mravů (spadlé ramínko šatů, odhalený podvazek), agresivní hádku levharta či geparda s paviánem.²⁸ Jak moc je daný podnik vzdálený postavě Natálie, můžeme poznat již ze slovního spojení „chrám vytříbenosti a elegance“. Obdobnými obraty jsme dříve charakterizovali její byt, jenž je odrazem (výrazem) jí samotné. Ve shodě s Blacksadem si proto jen těžko představujeme herečku v prostorách Cypher Clubu.

První horizontální pás dvacáté druhé stránky je pro nás zajímavý ze dvou hledisek. Především je velice výhodně zakončen, Blacksad je na posledním panelu kýmsi osloven, ale musí otočit hlavou, aby mluvčího spatřil. I příjemce musí udělat alespoň minimální pohyb očima a přesunout svůj zrak doleva a o něco níž na navazující panel dalšího horizontálního pásu, než na mluvčího narazí. Tato ukázka je jen dalším dokladem toho, že autoři komiksu své řemeslo rozhodně ovládají (vzpomeňme též na panely, jež zakončovaly některé stránky, ale dějově již předjímalý jinou scénou).

Všimněme si ale také úplně prvního panelu. Zaměřuje se na hádku dvou návštěvníků baru, kteří však pro vyšetřování, zápletku nebo samotný příběh nejsou vůbec důležití. Přesto se panel věnuje především jim, opravdu důležité postavy (Blacksad s barmanem) ustupují do pozadí. Naprosto stejně byl vystavěn také první panel na stránce devatenáct – v popředí detailně vykreslení hráči kulečnicku i se stolem, zatímco rozhovor pronásledovaného hada se starým známým barmanem Polim by bez řečových bublin téměř uniknul čtenářovu pohledu. Tento způsob zobrazování dodává kulisám příběhu (vedlejší figurám a věcem) větší opravdovosti. Je v podstatě variantou velkého panelu zabírajícího ruch na ulici či v hospodě. Jak jsme si uvedli, i na nich vykonávají chodci či štamgasti různorodou činnost kvůli pocitu rušného a živoucího města. Tím, že některou z těchto činností (hádku, kulečnick) tvůrci detailněji akcentují, ukazují, že Blacksadův příběh není jediný a nejdůležitější, který se ve městě odehrává. Vlastní a osobitý prožívají hráči kulečnicku i hádající se dvojice. Ani jedny z nich vražda herečky nezajímá, neboť mají vlastní problémy a starosti (barman ze Cypher Clubu dokonce ani Natálii v Leonově doprovodu coby slavnou herečku neznal – „Ale no jo! S tím Leonem přišla taková děsně pěkná kočka.“)²⁹. Příběh hádky v baru můžeme dokonce sledovat na třech různých panelech (pátý panel stránky dvacet jedna, první a pátý stránky dvacet dva) až k jeho vyvrcholení v podobě rvačky. Prostředí celkově pak působí dojmem skutečného (a snad i neosobního) velkoměsta.

Souběžně se rvačkou levharta s paviánem se do záběru pátého panelu dvacáté druhé stránky dostává zpívající (zpěv poznáme podle přítomnosti not a dalších hudebních symbolů v jeho bublině) bluesman ze čtvrtého panelu stránky předchozí (Lou King Jr., jak se dozvídáme z tabule za barmanovými zády na téže stránce). Zde možná svou přítomností pouze podkresloval atmosféru Cypher Clubu, avšak jeho detail na stránce dvacet dva má funkci jinou – hráč na kytaru svou písní o hřbitově a duších předpovídá další vývoj příběhu Blacksadova vyšetřování. Právě na hřbitov totiž přivádí detektiva krysí informátor na stránce dvacet tři. Hned od prvního panelu vrcholí pocit nebezpečí, jenž se nenápadně hromadil již několik stránek. Především si plně uvědomíme barevný přechod od pracovnímu muži s brouky. Původní teplé barvy pracovní ve scénách s plazy a především v Cypher Clubu postupně matněly a šedly. Na hřbitově jsou už téměř výhradně šedé, i díky večerní či noční době, v níž se děj odehrává. Další nervozitu přináší právě postava informátora z klubu, její podoba krysy může naznačovat úskočného, zákeřného a podlého zrádce. V neposlední řadě je pak celý první panel věnován zneklidňujícímu názvu hřbitova (*Wolfmouth Cemetery*) – slovo „wolfmouth“ lze přeložit také jako „vlčí chřtán“. Dominantní poslední panel stránky může částečně připomínat „stropní pohledy“ do intimních prostor postav. U Leonova bytu na stránce deset chyběl, nezastupuje tedy v tomto případě danou funkci hřbitov? Není nakonec nejvýraznější charakteristikou fyzicky nepřítomného scénáristy, kterého postrádá jeho apartmá, uklízečka, zaměstnavatel, barman a z důvodů vyšetřování i Blacksad, a současně také jeho skutečným nejintimnějším prostorem (na rozdíl od bytu)?

Stránky dvacet čtyři a dvacet pět se zabývají výhradně bitkou mezi hroby. Scéna je důkladně rozvržená. Dvacátá čtvrtá stránka po delší době znovu využívá panely přes celý horizontální pás, které zvolna ale důkladně popisují houstnoucí atmosféru. Na prvním z nich si nemůžeme nevšimnout sochy smrtky, jež se tyčí nad detektivem a symbolicky na něj shlíží s kosou připravenou. Celý výjev podkresluje hrdinův komentář („Jsem v háji

taky.“)³⁰ Ve druhém panelu se Blacksadovi za zády vynořují záhadné stíny, stejně tmavé jako socha smrtky. Tato „černá trojice“ vizuálně ve dvou panelech obklíčila detektiva. Ze životu nebezpečné smyčky se smrtkou nahoře a stíny po stranách vede na stránce cesta jen dolů, avšak na nejspodnějším panelu stránky zjišťujeme, že tato cesta vede k násilí, bolesti a bití. Grafická podoba stránky se plně podílí na představě Blacksada nemohoucího uniknout z předem připravené pasti, jejíž metaforou jsou právě kleště černé trojice. Poslední panel odlišnými rozměry navíc upozorňuje, že dynamika narace se velmi rychle změní. Dvacátá pátá stránka skutečně dává přednost menším, akčnějším a dynamičtějším panelům popisujícím samotný souboj. Jednotlivé údery jsou jistě velmi prudké. Jedinou výjimkou je pátý panel s detailním záběrem úderu do Blacksadova obličeje, jenž vyčnívá nad důslednou pravidelností a rozmístěním obrazů na stránce a stává se tak jakýmsi jejím shrnutím, mottem či esencí – hlavní hrdina je tvrdě a bolestivě zraňován. Plačící socha anděla zcela vpravo jako by hořekovala nad Blacksadem a podtrhovala nespravedlivost a krutost, jíž je vystaven. Drsnost rvačky zvýrazňují zvířecí typy útočících hromotluků, jimž jsou nosorožec a medvěd.

Na stránce dvacet šest si u recitativu druhého panelu („Ale když jsem se probudil mezi mrtvými, cítil jsem se tak trochu mezi svými.“)³¹ vzpomeneme na „předpovídající“ píseň z Cypher Clubu,³² v níž zpěvák dává přednost společnosti duchů (mrtvých) před živými. Také Blacksad upozorňuje na to, že má momentálně blíž k nebožtíkům – jeho bývalá láska je mrtvá, se zabitým Leonem Kronským jej spojuje milenecký poměr s Natálií, který ve všech třech případech (Natálie, Leon, Blacksad) vede až k ohrožení života neznámým mocným. Právě kvůli brutálnímu útoku se detektiv cítí více mrtvý než živý. Zčásti proto komentář působí také jako ironický vtíp, výsměch vlastní ubohosti. Následující hrdinovy repliky (panel tři a čtyři) jsou pak již plně čirého sarkasmu. Když si zbitý a unavený připadá, jako kdyby „za jediný den zestárnul o dvacet let“, zatýká ho policie. „V tomhle městě byste ale nějakou úctu ke stáří čekali marně,“³³ hlásá text doprovázející výjev.

Scény z vězení začínající na dvacáté sedmé stránce ale vrcholí až na stránkách dvacet osm a dvacet devět, kde zaujmou především barevnou strohostí, s jakou zvýrazňují prázdnotu a minimalistickou účelnost prostředí. V cele se nachází jen to nejnnutnější – postel, nočník, voda (snad jen zrcadlo s ručníkem by bylo možno chápat jako nadstandard). Dobře je to vidět v nadhledu druhého panelu dvacáté deváté stránky. Je možné, že tento prostor ve známém úhlu pohledu charakterizuje komisaře Smirnova, právě na zmínovaném panelu nabízí Blacksadovi klasickou odplatu ve stylu oko za oko, zub za zub. Zdá se, že v jeho životě má vše svůj přísný a účelný řád, v jeho představě spravedlnosti neexistují kompromisy a viník musí být za každou cenu potrestán (srov. s bublinou v šestém panelu tamtéž – „Rád bych věřil, že svět může být spravedlivý a že i mocní musejí za svoje chyby platit.“)³⁴ Obdobně vyznívá výše uváděné zabarvení, přes nezbytný deprimující šedý příkrov vidíme v zásadě pouze kontrast černé a bílé a nic dalšího. Taková vyhraněnost je však jen zdánlivá, samo komisařovo jednání, kdy neprosazuje onu spravedlnost osobně, ale pouze zprostředkovaně přes podporu Blacksada, je spíše šedivé barvy. Náznak toho, že by i Smirnov mohl mít nějakého kostlivce ve skříni či máslo na hlavě, se skrývá v prvním panelu stránky dvacet devět („A nemám na vybranou, musím poslechnout. Ti parchanti vědí moc dobře, jak mi... jak to říct... nasadit náhubek.“)³⁵ a podporuje představu ponurého noirového světa, v němž nikdo není bez viny. Výraz jako „nasadit náhubek“ nebo Blacksadův text na sedmém panelu dvacáté sedmé stránky („Víte, komisaři, asi opravdu platí to pravidlo, že příliš zvědavý kocour si brzy připálí tlapky.“)³⁶ znovu připomínají, že jednotlivé postavy si plně uvědomují svůj zvířecí původ a druh, což je výhodně, vtípně a s úspěchem využíváno pro potřeby příběhu.

Při příchodu detektiva domů na stránce třicet nás možná zarazí třetí panel, zachycující interiér bytu. V protikladu k vězení je zobrazen v „neosobním“ pohledu z boku. Nevyjadřuje snad dostatečně hrdinovu osobnost (nezapomeňme, že k jeho charakteristice byla již použita kancelář na stránce tři, a současně vzpomeňme na opozici Leonův byt a hrob na stránkách deset a dvacet tři)? S tímto intimním prostorem skutečně není něco v pořádku – čtenář to pozná díky neočekávanému úhlu pohledu a jeho zkušenost tak koresponduje s Blacksadovým prožitkem „šestého smyslu“ na následujícím panelu („Náhle jsem se maličko zachvěl... zmocnil se mě zvláštní pocit...“).³⁷ Potvrzením pro oba je pátý panel, kde vidíme zbraň a ruku, co ji svírá, avšak zatím nevidíme (a tudíž neznáme) jejich majitele. Na navazujícím panelu sice podle oblečení začínáme tušit, o koho jde, ale obličej útočníka je stále skryt, tentokrát za řečovou bublinou. Prožívání čtenáře je tu stále propojeno

s prožíváním hlavního hrdiny. Ani on zatím nedokáže stoprocentně identifikovat protivníka, události a akce plnou příliš rychle a neposkytují čas na oddech či přemýšlení. Až na vedlejší stránce, kdy už Blacksad nehybně sedí na pohovce, proto na scénu může vstoupit záhadný vetřelec bez dalšího maskování v přímém čelním pohledu. Pro detektiva ani příjemce není velkým překvapením, když poznávají starého známého hada z mlhy.

Napětí však přesto nekončí. Když se zdá, že se vstupem plaza do obrazu situace vyjasnila, objevuje se nová ruka se zbraní. Ne náhodou odpovídá tento výjev polohou (v obou případech jde poslední horizontální pás stránek) předchozímu vzoru. Na konci třicáté první stránky se obloukem dostáváme zpět na začátek, lovec (plaz) se stává kořistí a tentokrát můžeme jen hádat, kdo se skrývá za oknem, neboť indicií k odhalení jeho totožnosti máme podstatně méně (oblečení zde už není tak jednoznačné). Dokonce ani na stránce třicet dva ještě nezahledneme střelcovu tvář (na čtvrtém panelu je skryta za dýmem výstřelu, na desátém není hlava zobrazena vůbec). Ovšem pruhované tričko je nyní pod koženou bundou jasně zřetelné. Následující události jsou opět příliš zběsilé, proto až po zuřivé přestřelce a smrti neznámého si konečně můžeme na třicáté třetí stránce společně s Blacksadem (jenž kvůli tomu musel dojít k oknu) i podle obličeje ověřit, že šlo o krysího informátora ze Cypher Clubu. Překotně uhánějící a rychlý děj v 10 panelech na stránce dobře vyjadřují zejména panely čtyři až osm. Pět panelů v jediném horizontálním pásu je vůbec nejrychlejší sekvencí celého díla, zde zobrazené odebrání pistole se také odehrává doslova ve zlomcích vteřin. Kontrastem s patrným zklidněním je vedlejší stránka, která celá má stejný počet panelů jako zmiňovaný pás. V tomto konkrétním případě bychom poprvé nepřisuzovali příliš velký význam detailům jednajících rukou na třicáté druhé stránce, neboť se jedná v podstatě o jediné možné zobrazení svižného děje vyprávějího o sebrání pistole. Jakýkoli další prvek v panelu by na sebe strhával pozornost (jako například lampa a Blacksadův obličej v panelu předcházejícímu jeho výstřelům) a zvolené tempo tím poněkud brzdil. Jakmile však detektiv pevně sevře zbraň v dlaních, stává se pánem situace, má ji pod kontrolou, a proto se znovu můžeme soustředit na scénu se všemi souvislostmi (a řádně ji vychutnat), tzn. devátý a desátý panel se roztahují na šířku celých horizontálních pásů, tempo zmírňuje.

Stránky třicet čtyři a třicet pět znovu obsahují vzpomínky na Natálii. Nyní ale patří plazovi. Zatímco Blacksad má ty vlastní spojeny s radostí a štěstím jasných barev, pro hada jsou zahaleny v červené barvě a dvou vražd (případně tří, počítáme-li i jeho případ). Na jednotlivých panelech zabírajících pro sebe celý horizontální pás poznáváme některé postavy a prostředí – na druhém panelu třicáté čtvrté stránky nosorožčího a medvědího hromotluka ze hřbitova (možná náhradní ochranku za Jaka Ostiomba), na třetím panelu Cypher Club s prasečím barmanem, krysím informátorem a zcela vlevo též opičím kytaristou. Ústřední dvojicí je zde samozřejmě Natálie s Leonem. Jestliže jsme uvedli, že všechny postavy mají podobu zvířat, jež je nějak charakterizují, nepřekvapí, že švihácký scénárista se jménem Leon vypadá jako lev. Na prvním panelu třicáté páté stránky se opět setkáváme s dosud neznámým magnátem, jenž stále neodhaluje svou tvář, zato v dlaní třímá střílejší revolver. Bezpečně nyní víme, že je hereččiným vrahem, tím, kdo má být potrestán.

Některé z panelů těchto dvou stránek zobrazují nevyřčené informace navíc, které lze snadno přehlédnout. Například červená kruhová výseč zachycující svázaného Leona v kalužích krve na čtvrtém panelu stránky třicet čtyři nejspíše odkazuje ke kuželu světla, jež vytváří osamělý zdroj na stropě. Naznačuje, že scénárista byl ubit v nějaké nepoužívané a nedůležité místnosti (nepotřebovala totiž být důkladně osvětlená), nejspíše sklepě, nejtemnějším a žánrově neklasičtější místě na brutální vraždu spojenou s násilným „ponaučením“. Druhý panel stránky třicet pět zachycuje Blacksadovu zuřivou nenávisť, kvůli níž zapomněl potahovat z cigarety, jak ukazuje její nepřiměřeně dlouhý spálený konec. Právě časová prodleva zachycená na doutnající cigaretě ukazuje detektivovy pohnuté emoce výrazněji než pouhý zachmuřený výraz v obličeji. Za významově nejbohatší považujeme závěrečný panel tamtéž. Po hadově smrti se hrdina vzpamatoval (znovu kouří zmiňovanou pozapomenutou cigaretu) a také rozhodl – hlavním detailem panelu totiž není Blacksadova dolní polovina hlavy, ale revolver v igelitu, přímo nad nímž je umístěn recitativ se jménem vraha („Ivo Statoc.“).³⁸ Zbrani, jež hrála dříve (panel dvě) nanejvýš funkci dekorace, se nyní dostává podrobného vykreslení podoby a výrazného nadpisu v podobě recitativu. Jestliže fotoaparát v Natáliině ložnici (viz první stránka) mohl alespoň teo-

reticky předjímat její fotku v novinách (stránka tři), směl by podobně výrazný detail předmětu (revolveru) činit totéž? Jakou budoucnost věští zbraň pro pana Statoca?

Na třicáté šesté stránce se poprvé a naposled setkáváme s jediným celostránkovým panelem. Tento pro dílo netypický formát byl zvolen záměrně ke zobrazení hrdinova intimního prostoru. Až nyní totiž do něj smíme nahlédnout. Až nyní skutečně metaforicky odpovídá svému majiteli. Dříve skrýval nebezpečí přepadení, cizí prvky (vetřelce se zbraněmi), ale také byl příliš upravený, čistý, snad i příjemný. Blacksad takový není. Blacksad je sklíčený, špinavý, zbitý; plný nenávisti uvažuje o násilné pomstě vrahovi Natálie. Jen v bytě se střepey z rozbité misky a lampy na podlaze, rozházenými knihami, převráceným nábytkem a v neposlední řadě s mrtvolou na koberci (a další za oknem) se hrdina může uvelebit k odpočinku na zakrvácené pohovce. Současně panel vyjadřuje, že vyšetřování dospělo do zlomového bodu. Už není třeba shromažďovat důkazy, vyslýchat svědky, rozplétat zamotané klubko stop. Pachatel je odhalen, detektiv zná jméno a má motivaci, ví, za kým jít, koho a jak potrestat. Příběh se láme do své pomyslné druhé půle, jež je zaměřena výhradně na postavu Blacksada. Teď se ukáže, kam až je schopen při své odplatě zajít. Že se uzavřela jedna kapitola a otvírá se nová, si uvědomuje i sám hrdina („Moje noční můra konečně dostala jméno.“).³⁹ Ve čtenáři totožné zjištění vyvolává právě ohromný prostor panelu. Zabráním celé stránky jen pro sebe naprosto zpomaluje tempo vyprávění, fakticky zastavuje tok příběhu. Příjemce bloudí očima po „monumentálním“ výjevu a má dostatek času, aby si uvědomil výše uvedené skutečnosti. Do bodu zlomu tak díky promyšlenému prostorovému rozvržení panelu dospívá společně s Blacksadem.

Výrazný je též první panel stránky třicet sedm, který vertikální polohou přes celou stránku názorně předvádí, jak vysoko vede vyšetřování případu. Připojený recitativ tuto informaci textovou složkou zdvojuje („Vyšetřování vážně vede dost vysoko.“).⁴⁰ Obsahy zbývajících recitativů této stránky pak mají za úkol seznámit nás blíže s postavou Statoca. V podstatě potvrzují naše předchozí domněnky ze stránek šestnáct a sedmáct (scéna v pracovně). Podstatně tak přibližují tuto figuru čtenáři – zná její jméno a zvyky, ví, že obdobně o něm smýšlí Blacksad a nejspíše i celé město (tzn. čtenář se nemusí opírat pouze o svou intuici, má k dispozici pravděpodobně většinový názor přímo z příběhu). Jediné, co zůstává utajeno, je tvář patřící tomuto muži. Význam recitativů však spočívá ještě v něčem jiném. Charakterizují totiž současně i postavu Blacksada. Jestliže jsme u druhé stránky tvrdili, že nemá strach z autorit a nebojí se postavit komisaři Smirnovovi, zjišťujeme nyní, že se před společenským postavením protivníka neskloní ani v případě „nejmocnějšího muže ve městě“. Detektiv je skutečně postavou pevných zásad, jež pro splnění vytyčeného cíle necouvne před žádnou překážkou, a je odhodlán vytrvat všem okolnostem navzdory.

Stránka třicet osm popisující souboj detektiva s dvěma starými známými ze hřbitova (nyní ve funkci osobních strážců) poněkud překvapí distribucí panelů. Samotný boj je zobrazen v poměrně velkých panelech a přestože nepochybujeme, že jednotlivé rány rozhodně nejsou pomalé a následují rychle za sebou, nezískáváme pocit nervní zběsilosti či bleskových pohybů jako v případě akce u Blacksada doma. Snad proto, že hrdina nemusí bránit holý život, ale naopak sám je nezastavitelným útočníkem, sledujeme celou scénu z jakéhosi odstupů a panely se velikostí ani četností nesnaží vsugerovat dojem nebezpečí hrozícího hlavní postavě. Víme, že v této chvíli neexistuje síla, jež by ho mohla zastavit.⁴¹ V protikladu jsou pak čtyři panely posledního horizontálního pásu, jež zachycují situaci po boji. Zdánlivě až paradoxně v nich roste (díky jejich zmenšení a velkému počtu) napětí a riziko. Zdrojem obav je třetí panel – dveře s nápisem CHAIRMAN. Při pohledu na ně se zapotí dokonce i Blacksad (viz panel poslední). Uváděný paradox je však relativní, až střet s hlavní zápornou postavou, vrahem Natálie, představuje nejtěžší a nejnebezpečnější zkoušku schopností, na rozdíl od bitky s jeho poskoky.

Od třicáté deváté stránky po stránku čtyřicet dva sledujeme finální konfrontaci detektiva a pachatele. S novou scénou se zase mění rytmus narace. Komiks se vrací ke svým oblíbeným panelům přes celý horizontální pás, volnému a neuspěchanému tempu vyprávění s důkladným prožitím každého nového obrazu. Díky velkým oknům v Statocově kanceláři proniká do předsedovy místnosti mnoho světla, které dává zabarvení i celému pozadí jednotlivých panelů. Jak si později ukážeme, hlavní výhodou tohoto efektu je nerušící barevný podklad tak světlý (téměř bílý), aby na něm dobře vynikly jednotlivé obrazy a jejich významy, především postavy a jejich postoje či mimika. Výrazná je na třicáté deváté stránce též skutečnost, že ještě na prvním panelu při pohledu zdálky skrývá Ivo Statoc svou

tvář. Teprve když přijde Blacksad blíže, dokážeme rozeznat podobu žáby. Zoologický druh opět výstižně charakterizuje majitele, okamžitě nás napadne spojení a představa bohatého a mocného podnikatele coby žáby sedící na prameni. A Statoc si je svou mocí i sám sebou víc než jistý, jak poznáme z pyšné a troufalé nabídky práce hrdinovi.

Na stránce čtyřicet vynikají panely jedna a tři s detaily jednajících rukou. Oba protivníci v nich svírají zbraň, kterou si k závěrečnému duelu zvolili a odpovídá jejich povahám. Ivo Statoc drží plnicí pero, jímž je zvyklý řešit všechny problémy, pero, jímž vypisuje šeky a kupuje či uplácí celé město. Psací potřeba společně s prsteny na rukou je symbolem moci a odznakem postavení, odrazem bohatství a elegance. Naproti tomu John Blacksad takové možnosti nemá. Není ani bohatý, ani vlivný, nemůže nesnáze řešit úhlednými tahy pera. Naopak musí jednat přímočaře, údery světa odrážet silou, proti jeho brutalitě stavět násilí. V ruce s rukavicí (aby nezanechal otisky) třímá snad až příliš přímočarý revolver, jenž sice poskytuje totožné výsledky se stejnou rychlostí jako Statocovo pero, avšak podstatně méně elegantním způsobem.

Je však Blacksad také stejně bezcitný jako Statoc? Je skutečně chladným a bezohledným profesionálem, ze kterého se (možná) pokládá? Dokáže stisknout spoušť zbraně a stát se vrahem obdobně jako žabák v Natáliině ložnici? Podnikatel si to evidentně nemyslí, na čtvrtém a pátém panelu stránky se hrdinovi vysmívá a vstává od stolu, jediné (symbolické) překážky oddělující jej od detektiva. Pochybnosti samotného Blacksada vidíme na stránce čtyřicet jedna. V prvních třech panelech nedokáže zareagovat na Statocův pohyb a nechá jej mluvit a přijít až těsně před hlaveň, aniž by vystřelil. Jak plyne čas a detektiv váhá, můžeme dobře vidět na čtvrtém, pátém a šestém panelu. Oba protivníci ztuhli ve svých pózách, je jasné, že musí přijít vyvrcholení a Blacksad buď vypálit, nebo přijmout šek, ale nic se neděje. Jednotlivé panely zachycují detaily tváří, jejich výraz. Obklopuje je pouze světlé pozadí, nic v okolí, žádný předmět, žádná barva neruší tento záběr, čtenář se může plně soustředit pouze na obličejovou mimiku postav, jež odráží jejich vnitřní emoce. Statoc září sebejistým a pohrdavým úsměvem (panel pět), Blacksad má sice tvář stáhnutou nesmiřitelnou nenávistí (panel čtyři), ale z kapky potu na čele poznáme, že prožívá těžký vnitřní zápas. Na šestém panelu kapka doputuje až k oku a stále nezazněl výstřel. Současně ovšem detektivovo zúžení zorniček, objevivší se slza a téměř šílený výraz signalizují, že dospěl k rozhodnutí, které jej samotného možná překvapilo. Čtenář dané rozhodnutí zjistí až na následující stránce, poslední panel maximálně zvýšil jeho napětí a očekávání. Opět se zde projevuje dobře zvládnutá práce s rozvržením panelů.

Čtyřicátá druhá stránka uzavírá scénu v nejvyšším patře Statoc Tower. První panel ukazuje, že se Blacksad nakonec rozhodl stát vrahem. Situace je zachycena až po výstřelu, kdy hlavní padouch již zemřel. Zobrazit výstřel na samotném panelu by působilo dosti teatrálně, protože hlavní drama a vyvrcholení souboje se odehrálo v panterově hlavě na předcházející stránce, což bezprostřední následnost panelu s Blacksadovým „nepříčetným“ výrazem a panelu s mrtvým Statocem skvěle vyjadřuje. Vkládat mezi ně cokoliv dalšího by celé vyznění hrdinova váhání bagatelizovalo. Recitativ vysvětlující, co přesně vedlo hrdinu ke stisknutí spouště („Nebýt toho posledního slova a pousmání, asi bych ho vážně nedokázal zabít. Už se ale stalo – a teď se jeho vzácná chladná krev valila na koberec.“),⁴² jednak dává možnost zpětně pochopit detektivovo rozhodování, ale také naznačuje, že mohlo jít o zkratkovité jednání, jehož nyní částečně lituje. Této interpretaci nahrává i panel dva s Blacksadem mnoucím si čelo a zavřenýma očima. Celá stránka dokončuje scénu horizontálními panely pozvolného rytmu narace. Poslední z nich s obrazem listů ve větru nemá ohraničení ani pozadí, vizuálně tak odděluje vše, co bylo až doposud vyprávěno, od závěrečné dohry. Letící suché (mrtvé) listy symbolizují, že činy (a v několika případech i životy) postav odvál čas. Do představ se vkrádá smutek a splín obvykle spojovaný s podzimem. Čtvrtý panel svou neohraničeností a zobrazením předmětů, které zdánlivě nemají nic společného s předchozím dějem, mimo jiné vyjadřuje delší časovou prodlevu mezi stránkou čtyřicet dva a čtyřicet tři.

Na čtyřicáté třetí stránce vidíme, že letící listy můžeme také považovat za „předjímací“ panel, neboť ve vzduchu se vznášejí také zde na prvním panelu. Podle přítomnosti uniformovaných mužů a nápisu na autě poznáváme, že Blacksad míří na policejní stanici. V závěru příběhu vzniká paralela k jeho začátku, obměněná variace na dům, před nímž stojí muži zákona se svými vozidly (viz první stránka). Podobající se panel potvrzuje naši domněnku o začínajícím novém celku. Skutečně jde o další celek, příběh totiž končí až o tři strany dále a stránky čtyřicet tři, čtyři, pět a šest vytváří v rámci děje komiksu samo-

statnou kapitolu. Uvnitř policejní stanice na třetím panelu zaznamenáme, že všichni policisté mají ve shodě s naší prvotní představou (viz výše, první stránka) psí podobu. Výjimku tvoří liščí inspektor na druhém panelu. Zvíře se specifickými konotacemi (mazaná a prohnaná liška) a inspektorův zálužný výraz věští pro čtenáře i detektiva nějaký skrytý háček. Ten se plně odhalí na posledním panelu stránky, když po otevření dveří spatříme Statocovu ochranku, ještě stále poznamenanou následky střetu s Blacksadem.

Stránka čtyřicet čtyři přináší výsledek konfrontace soukromého detektiva a zraněné dvojice. Jak komisař Smirnov slíbil, na čtvrtém panelu se postaví za našeho hrdinu a zalže. V tom jej podpoří také inspektor, což překvapí čtenáře stejně jako Blacksada (viz panel pět). Oba zpětně pochopí jeho vševědoucí úsměv z předchozí stránky, jenž na pátém panelu ještě více zesílil. Na čtyřicáté páté stránce se ovšem Smirnov vyznává, že pochybuje o svém jednání („Víte, Blacksade... předtím jsem všechno viděl jasně, ale teď...“, „No nic, jen jsem chtěl říct, že na sebe nejsem vůbec pyšný. Nemám klidné svědomí. A to je pramálo příjemný pocit.“).⁴³ Komisařovy promluvy tak částečně vyvrací dřívější pochybnosti o jeho morálních kvalitách (viz výše, dvacátá devátá stránka). Zdá se být dosud bezúhonným občanem a policistou, jenž poprvé v životě překročil zákon (zneužil svou moc) a nyní toho lituje. Dostává se do stejné situace jako Blacksad v kanceláři ve Statoc Tower, do stejných vnitřních nejistot, ostatně na vraždě Iva Statoca se krytím detektiva spolupodílí. Komiks se nám volbou žánrové noirové detektivky od začátku snažil ukázat svět, v němž dominují spíše temnější zákoutí myslí a duše postav či ulic a domů města. Svět, v němž nikdo není bez viny. Smirnov a Blacksad sem proto zapadají až díky svému činu – potrestání mocného podnikatele, které berou do vlastních rukou bez ohledu na dodržování zákona. Přesto je považujeme za kladné postavy. Je pouze jediná věc, která dělí padouchy od hrdinů, a tou je svědomí. Ivo Statoc (ani nikdo jiný v komiksu) nelitoval svých rozhodnutí, zakládal si na chladnokrevnosti. Smirnov i Blacksad si výčitky svědomí ponosou v sobě navždy, je to trest, který přijímají za své provinění v očích čtenářů i sebe samých. Že si výše řečená fakta uvědomují a poznávají, že jsou na jedné lodi, vyvodíme na závěrečné stránce v panelech jedna a dva z bubliny detektivky („Pane komisaři, to je prostě problém všech, kdo svědomí vůbec mají. Na shledanou.“) i policistovy („Na shledanou, příteli. A dávejte na sebe pozor.“)⁴⁴ a také úsměvů obou protagonistů tamtéž. Blacksadovy recitativy ve zbývajících dvou panelech potvrzují a dokládají (např. klišovitým přirovnáním města k džungli) příslušnost příběhu k brakové temné detektivce a mučivost výčitek s tragikou hlavní postavy. Poslední věta („...A po té jdu dodnes.“)⁴⁵ společně s textem KONEC EPIZODY uzavírá symbolicky zrod hrdiny do chladného a nepřátelského světa (díky ztrátě Natálie a vraždě Statoca) a současně odkazuje k budoucnosti a dalším příběhům Johna Blacksada. Čtenář proto odkládá komiks *Blacksad: Kdesi uprostřed stínů* s očekáváním dalšího pokračování a napětím, kam zmiňovaná cesta hrdinu zavede a jak temné mohou končiny života být.

Základ hodnoceného komiksu vytváří detektivní příběh, jenž chce zdůraznit tragiku, bezcitnost a krutost světa. Tomuto cíli jsou pak podřízeny všechny složky díla – prostředí, postavy, jejich jednání a dokonce i barevná paleta díla. Zápletka sama není příliš složitá, i v této rovině nevyužívá dílo nijak originálního schématu. Hlavnímu hrdinovi je zabita láska, načež se chce pomstít, i když se přitom musí postavit daleko silnějšmu protivníkovi – nejmocnějšímu muži ve městě. Pasáže týkající se pátrání po viníkovi sice neodhalí pachatele okamžitě, ale zkušenějšímu čtenáři nedělá velké obtíže odhadnout, jakým směrem se příběh bude vyvíjet. Tomu nahrávají také ustálené typy postav – odvážný a odhodlaný hrdina, krásná a rozpustilá herečka, tvrdý, ale spravedlivý policejní komisař, bohatý, zkažený a vlivný padouch, jeho zákešní pomocníci – v jejichž motivaci, jednání či psychologii nás nemůže nic překvapit.

Hlavní devizou a přínosem komiksu je ovšem zpracování daného schématu. Kulisy příběhu odkazující (architekturou, designem, oblečením, narážkami v řeči postav) na Ameriku v období mezi zlatým věkem prohibice a mafiánských skupin a poválečnými lety dávají vzniknout jisté dekadentní eleganci a nobilese. Částečně se do ní promítá i zbarvení všech panelů s převahou buď žlutohnědé, nebo šedé, jež silně ovlivňuje výslednou náladu každé konkrétní stránky díla, avšak v obou případech připomíná barvu několik desítek let starých barevných i černobílých fotek.

Do tohoto světa jsou zasazeny jednotlivé postavy, u nichž je maximalizována vyhraněnost typu pomocí zvířecí podoby. Na jednu stranu se tak zvýrazní jejich základní povahový

rys, současně však zoologický druh pomáhá odlišovat jemné nuance mezi podobnými charaktery. Např. soukromý detektiv Blacksad a komisař Smirnov zastupují stejný typ kladného hrdiny, v povaze postav není zásadního rozdílu (oba chtějí dopadnout a potrestat pachatele za každou cenu, jak jsou si blízcí je patrné i ze závěrečných tří stránek), ovšem Blacksad je panter a Smirnov německý ovčák, detektiv osamělý lovec a policista ochránce stáda. Podobně bychom mohli hledat odlišnosti mezi pomocníky padoucha – žáby, kterými jsou lasička, had a krysa, jeho ochrankou (medvěd a nosorožec) nebo Smirnovem a jeho inspektorem (liška) apod.

Vizuální podoba díla tedy tvoří samostatný významotvorný a skvěle využitý prvek, který výrazně oživuje a zpestřuje zmiňované schéma. Že tvůrci díla umí pracovat s komiksovým způsobem narace ostatně dokazují na každé stránce, horizontálním pásu či panelu. Změny a posuny v čase a místě probíhají vždy tak, aby nějakým způsobem korespondovaly s přechodem na novou stránku či pás, čímž se plně podílí na vytváření napětí, očekávání, překvapení. Dynamika a tempo vyprávění je přesně diktováno velikostí panelů, jež čtenáře pozdrží nebo popožene v závislosti na rychlosti akce se tu odehrávající.

Ozvláštnění u panelových obrazů představuje fakt, že někdy se do popředí dostává nějaký nedůležitý detail předmětu či bezvýznamná cizí postava, zatímco hlavní děj se odehrává v pozadí nebo je přítomen pouze latentně v textu řečových bublin. Tento postup činí universum, v němž se příběh odehrává, skutečnějším, uvěřitelnějším a fungujícím světem, ve kterém se v témže okamžiku odvíjí mnoho příběhů dalších. Pokud jsou takovým detailem ruce postav, přebírají občas roli hlavního jednatele, hybatele dějem a současně určitou činností charakterizují své majitele, jejich prožívání, myšlení, povahový rys.

Na závěr kapitoly je třeba ještě stručně zmínit nejnápadnější část práce obou tvůrců – Juanja Guarnida a Juana Díaze Canalese. Komiks *Blacksad: Kdesi uprostřed stínů* zaujme na první pohled kvalitní podrobnou realistickou kresbou. Také dialogy postav působí poměrně přirozeně, nestrojeně a dobře plynou, text se důsledně (a správně) vyhýbá otročkému opakování toho, co je již vyjádřeno vizuálně obrazem. Celek díla dokazuje, že chytrým používáním výrazových prostředků (obrazových a slovních) lze i z poněkud obehnaného schématu vytvořit poutavou variaci, k níž se čtenář může vracet.

Poznámky:

- 1 Juan Díaz Canales – Juanjo Guarnido, „Blacksad: Kdesi uprostřed stínů“, *CREW*² 2, 2004, č. 8, s. 45–64. Juan Díaz Canales – Juanjo Guarnido, „Blacksad: Kdesi uprostřed stínů“, *CREW*² 2, 2004, č. 9, s. 39–64.
- 2 Thierry Groensteen, *Stavba komiksu*, Brno, Host 2005.
- 3 *Stavba komiksu* užívá termín „viněta“, tamtéž, s. 199.
- 4 U Groensteena narazíme v tomto kontextu na „strip“, srov. tamtéž, s. 198.
- 5 Tamtéž, s. 196. Místo pojmu „stránka“ zde narazíme na termín „arch“.
- 6 Srov. tamtéž, s. 195.
- 7 Srov. tamtéž, s. 197.
- 8 Důkazem tvrzení je fakt, že v následujících komiksech o Blacksadovi, které už tolik (prvoplánově) nebudovaly příběh a nestavěly atmosféru pouze na detektivce noir či „drsné škole“, začínou v souvislosti s námětem dominovat i jiné barvy ve své přirozené podobě – bílá v *Národě ledu* s tématem rasismu (Juan Díaz Canales – Juanjo Guarnido, „Blacksad: Národ ledu“, *CREW*² 3, 2005, č. 14, s. 19–44. Canales, Juan Díaz – Guarnido, Juanjo, „Blacksad: Národ ledu“, *CREW*² 3, 2005, č. 15, s. 19–46.) a červená v *Rudé duši* zabývající se studenou válkou a atomovou bombou (Canales, Juan Díaz – Guarnido, Juanjo, „Blacksad: Rudá duše“, *CREW*² 5, 2007, č. 20, s. 19–44. Canales, Juan Díaz – Guarnido, Juanjo, „Blacksad: Rudá duše“, *CREW*² 6, 2008, č. 21, s. 19–46.).
- 9 Juan Díaz Canales – Juanjo Guarnido, „Blacksad: Kdesi uprostřed stínů“, *CREW*² 2, 2004, č. 8, s. 45.
- 10 Že jde o vnitřní monolog hlavního hrdiny se ovšem dozvíme až na prvním panelu třetí stránky, kdy recitativ poprvé využívá a důsledně dodržuje ich-formu u všech sloves. Ještě později v díle zjišťujeme, že všechny recitativy zachycují výhradně myšlenky hlavní postavy (s jedinou výjimkou, viz dále stránky 34, 35).
- 11 Tamtéž, s. 45.

12 Prostorové rozmístění textu a obrazu k podobnému postupu nabádá a svádí, ale v žádném případě jej nemůže vynutit. Skutečně žádného čtenáře nezaujme nejprve obraz, a až poté se přesune k textu?

13 Lze si vůbec představit „policejnějšího“ psa, než je německý ovčák? V této souvislosti připomeňme i televizní seriál *Komisař Rex*, kde byl komisařem pes stejné rasy.

14 Prvenství patří nejspíše americkému undergroundovému komiksu 60. let, odkud vzešel také Art Spiegelman, tvůrce legendárního *Mause*. Srov. Daniel Kumermann, „Zrod krvežíznivých mazlíčků“, *CREW 2*, 1998, č. 8, s. 58–59.

15 Juan Díaz Canales – Juanjo Guarnido, „Blacksad: Kdesi uprostřed stínů“, *CREW² 2*, 2004, č. 8, s. 45–46.

16 Tamtéž, s. 46.

17 Tamtéž, s. 47.

18 Srov. Umberto Eco, *Skeptikové a těšitelé*, Praha, Nakladatelství Svoboda 1995, s. 126–145.

19 Výše jsme uváděli příklad se psem a policií, další budeme odhalovat v průběhu rozboru. Zajímavé je, že všechny ženské postavy, které mají vyjadřovat krásu včetně erotické přitažlivosti, jsou i v dalších příbězích s Blacksadem (dříve zmiňovaný *Národ ledu* a *Rudá duše*) stejně „kočičí“ rasy jako zavražděná v námi rozebíraném komiksu. Ostatní ženy mohou být i jiné „zoologické druhy“.

20 Juan Díaz Canales – Juanjo Guarnido, „Blacksad: Kdesi uprostřed stínů“, *CREW² 2*, 2004, č. 8, s. 47. Titulek v českém vydání není přeložen z prostého důvodu – na rozdíl od textu v bublinách je tento přímou součástí obrázku, a proto by musel být nejen přeložen, ale také doslova překreslen, což obvykle nebývá možné z časových i technických důvodů.

21 Na panelu si všimneme výrazné směsi lidských a zvířecích prvků, viz detail lidských očí a řader s bradavkou versus zvířecí uši, nos a špičáky.

22 Juan Díaz Canales – Juanjo Guarnido, „Blacksad: Kdesi uprostřed stínů“, *CREW² 2*, 2004, č. 8, s. 51.

23 Tamtéž. Totožným způsobem je konstruována zápleтка slavného komiksu *Sin City*, kde se hlavní hrdina Marv po zavraždění své milenky, jež je opět připomínkou jiného, lepšího světa, rozhodne krvavě pomstít (viz Frank Miller, *Sin City*, Praha, CREW 1999.). Záplečka *Blacksada* tak jen potvrzuje teorii o variaci na dané téma.

24 Juan Díaz Canales – Juanjo Guarnido, „Blacksad: Kdesi uprostřed stínů“, *CREW² 2*, 2004, č. 8, s. 57.

25 Tamtéž, s. 58.

26 Tamtéž, s. 64.

27 Juan Díaz Canales – Juanjo Guarnido, „Blacksad: Kdesi uprostřed stínů“, *CREW² 2*, 2004, č. 9, s. 39.

28 Domnívám se, že jde o jednu z těchto šelem, protože v přírodě jsou přirozeným nepřítelem opic, které někdy loví. Paviána jsem identifikoval mimo jiné na základě vžitě představy nejvřeštvější (nejhádnější) ze všech opic. Stejně jako u barmana v podobě (odpuzejícího a špinavého) prasete jde u těchto postav o vtípnou charakteristiku jejich vlastností pomocí konkrétního zvířecího druhu, na niž jsme upozorňovali již několikrát.

29 Tamtéž, s. 39.

30 Tamtéž, s. 42

31 Tamtéž, s. 44.

32 Píseň i Blacksadovo utrpení začínaly odchodem na hřbitov. Probuzením scéna na hřbitově končí, stejně jako píseň končí duchy zpívajícími pro starého bluesmana.

33 Tamtéž, s. 44.

34 Tamtéž, s. 47.

35 Tamtéž, s. 47.

36 Tamtéž, s. 45.

37 Tamtéž, s. 48.

38 Tamtéž, s. 53.

39 Tamtéž, s. 54.

40 Tamtéž, s. 55.

41 Vzpomeňme na okamžik, kdy Blacksad získá zbraň a tím i převahu v souboji doma. V tom okamžiku se panely také zvětšily, zpomalily, čtenář získává odstup a přestává se o hrdinu bát.

42 Tamtéž, s. 60.

43 Tamtéž, s. 63.

44 Tamtéž s. 64.

45 Tamtéž. Myšlena je „cesta vedoucí do nejtemnějších končin života“.